

PRAZGODOVINSKA UMETNOST

(40. 000 – 500 Pr. Kr)

- Prva dela začela z neandertalcem (abstraktna dela)
- Artefakt =
- Predmeti so imeli sprva magijsko vlogo
- Idol = figuralna upodobitev, za katero so verjeli, da vsebuje nadnaravne moči

KAMENA DOBA

Paleolitik (40.000 – 10.000 pr. Kr)

- Horde =
- Lov in nabiralništvo
- Ni stalnih bivališč (živijo v spodmolih ali jamah)
- Ženska kot mati (Pomembna vloga! – povezano z rodovitnostjo)
- Vse sile v naravi smatrajo za žive (naravnih pojavov si ne znajo razlagati) + iz strahu želijo ustreči
- Vera v posmrtno življenje + pokopavanje mrtvih

Mala (drobna) plastika

- o Predmeti za vsakdanjo rabo
- o Prenosne um, vezane na nomadsko življenje
- o Večinoma ž. telo in živali
- o Material: les, kosti, glina, kamenje, rogovje
- o Načini: tanke vreznine + plitki relief + obla plastika
- o Tehnike: klesanje + rezljanje + modeliranje + graviranje + torevtika
- o Burine = kamnita delta za vrezovanje
- o Venera = ž. telo, simbol plodnosti, velika družina
- o **FORMALNE ZNAČILNOSTI:**
 - ~ Disproporcionalnost
 - ~ Poudarjen tisti del telesa, ki je pomemben za rodnost (veliki joški + široki boki + velik trebuh + velika rit + pretirana splovila)
 - ~ Majhne roke in noge, obrazi brez podrobnosti
 - ~ **Shematičnost** = poenostavljeno prikazani (ponavljajoča oblika)

PR: Willendorfska Venera

PR: Bizon, La Madeleine

PR: Venera iz Laussela

Jamske slikarije

- o Lascaux (Fra), La Madeleine (Fra), Altamira (Špa)
- o Prosti bližji vhodu = bivanjski
Bolj oddaljeni prostori = namenjeni obredom
- o Namen jamskih slik.
 - * NI ŠLO ZA DEKORACIJO
 - * risali živali, da bi si podredili njihovo energijo in jih drugi dan ujeli, ko so žival ujeli, slika ni bila več pomembna
- o **FORMALNE ZNAČILNOSTI**
 - ~ Prosta ali nevezana kompozicija (ni globine)
 - ~ Realistično upodobljene živali
 - ~ Velikih dimenzij živali
 - ~ Temne črte okoli njih
 - ~ Plastenje = ena žival čez drugo
 - ~ Izkoristijo strukturo stene za reliefnost
- o **TEHNIKA SLIK.:**
 - ~ Barve iz mineralnih izvlečkov, drobili v prah (rdeča, rumena, vijolična, črna)
 - ~ Barvo mešali z kamnitim lojem ali krvjo
 - ~ Pihanje skozi votle kosti
 - ~ Motivi: živali (konj, bizon, mamut...)
 - ~ Naturalistične upodobitve
 - ~ Poslikave + plitko reliefne skulpture + gravure

PR: Upodobitve živali, Lascaux

PR: Bik, Altamira

Mezolitik (vmesna doba)

Neolitik (9.000 – 1.800 pr. Kr)

- Neolitska revolucija
- Poljedelstvo + živinoreja (človek hrano ustvarja sam)
- Ljudje se ustalijo, stalne naselbine (najstarejša mesta imajo pravilen tloris)
- Hkrati bivalni in delovni prostor

PR: ostanki naselbine Catal Hajuk

PR: Lovski prizor Catal Hajuk

Mala plastika

- o Delno ornamentirani (delno olepšani) + stlizirani
- o Detajli izpuščeni
- o Oči in usta poenostavljena
- o Geom. liki so najpreprostejši način krašenja lončenine
- o Apotropejska znamenja = njihove velikanske oči ščitijo pred demoni
- o znameniti kipi s poudarjenimi ustnicami in ribiškimi očmi. Obraz z izstopjočimi in pol odprtimi usti

PR: Figura, Lepenski Vir

PR: Antropomorfni kipec, Vinča

Megalitska arh. (3.000 – 1800 pr.Kr)

- o mega = velik, lythos = kamen
- o Oblika:
 - ~ Menhir = pokončen velik kamen postavljen v zemljo
 - ~ Dolmen = 3 menhirji; 2 stojita pokončno, en čez njiju
 - ~ Kromleh = menhirji ali dolmeni postavljeni v krog. Vrsta svetišča, v jedru je oltar
- o Glede na um. ločimo več vrst megalitske um:
 - ~ Kam grobnice
 - ~ Velikanski prostostoječi bloki (menhirji)
 - ~ Megalitska svetišča narejena iz kamnov

PR: Stonehenge, VB

DOBA KOVIN (=eneolitik)